

Bergman

4.11.2025

328/04.01.01/2025

työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
TyV@eduskunta.fi

työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan kokous 5.11.2025

Asia: HE 147/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle koulutuskorvauksen lakkauttamista koskevaksi lainsäädännöksi

Johdanto

Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT kiittää valiokuntaa mahdollisuudesta osallistua kuulemiseen ja lausua asiasta. KT on osallistunut työelämän sääntelyn säästötoimia ja toiminnan tehostamistarpeita käsittelevän työryhmän työhön ja on jättänyt eriävän näkemyksen työryhmän mietintöön. KT ei kannata koulutuskorvauksen lakkauttamista.

KT katsoo, että esitys on ristiriidassa hallituksen omien työelämä- ja työllisyystavoitteiden kanssa, joiden mukaan työuran aikaista osaamisen kehittämistä tulee lisätä työn ohessa ja ilman työstä poissaoloa. Koulutuskorvaus on jo nyt toimiva väline näiden tavoitteiden saavuttamiseen. Esitys heikentää kuntien ja hyvinvointialueiden edellytyksiä ylläpitää ja kehittää henkilöstön osaamista tilanteessa, jossa osaamisvaatimukset kasvavat ja palvelujen turvaaminen edellyttää panostuksia henkilöstön jatkuvaan oppimiseen.

Koulutuskorvauksen nykytila ja toimivuus

Koulutuksen korvaamisesta annetun lain tavoitteena on ollut tukea työnantajien mahdollisuuksia järjestää henkilöstölle ammatillista osaamista kehittävää koulutusta. Korvausta ovat saaneet lähes kaikki kunnat ja kaupungit sekä kaikki hyvinvointialueet. Maksetun koulutuskorvauksen kokonaismäärästä yli 77 prosenttia on vuonna 2024 maksettu hyvinvointialueille ja kunnille. Viisi eniten koulutuskorvausta saanutta työnantajaa ovat saaneet kukin yli 450 000 euroa.

Koulutuskorvauksen kohdentuminen on yhteiskunnan kannalta tarkoituksenmukaista, sillä se kohdistuu aloille, joilla osaamisella on suora vaikutus palvelujen laatuun ja asiakkaiden ja potilaiden turvallisuuteen sekä samalla laaja-alaiseen henkilöstön lakisääteiseen koulutusvelvoitteeseen. Koulutuskorvaus on luonteeltaan työnantajan järjestämää ja työpaikalla tapahtuvaa oppimista tukeva, ja se tarjoaa matalan kynnyksen tukea juuri sellaisille koulutuksille, joilla vastataan nopeasti muuttuviin osaamisvaatimuksiin.

KT korostaa, että järjestelmä on ollut toimiva ja työnantajalähtöinen tapa varmistaa henkilöstön osaamista ja työkykyä. Järjestelmän vaikuttavuutta on kritisoitu, mutta sen vaikuttavuutta on vaikea arvioida koulutuspäivien määrärajoituksen vuoksi.

Bergman

4.11.2025

328/04.01.01/2025

Vaikutukset työllisyyteen ja työkykyyn

Esitysluonnoksessa koulutuskorvauksen poistamisen vaikutus työllisyyteen arvioidaan vähäiseksi. KT katsoo, että vaikutukset työllisyyteen ja työkykyyn jäävät esityksessä aliarvioituiksi. Työelämässä pysyminen edellyttää osaamista, joka vastaa työn muuttuviin vaatimuksiin.

Jos työnantajien taloudelliset edellytykset järjestää koulutusta heikentyvät, on odotettavissa, että henkilöstön osaaminen ja sitä kautta työkyky heikkenevät, mikä voi näkyä lisääntyvinä työkyvyttömyysmenoina ja syrjäytymisenä työelämästä.

Osaamisen heikentyminen aiheuttaa siten tulevaisuudessa merkittävästi suurempia kustannuksia kuin ne säästöt, joita esityksellä tavoitellaan lyhyellä aikavälillä.

Tasa-arvovaikutukset

Esitysluonnos tunnistaa koulutuskorvauksen kohdentumisen naisvaltaisille aloille, mutta tasa-arvovaikutusten arviointi jää keskeisiltä osin suppeaksi. KT kiinnittää huomiota siihen, että koulutuskorvauksen ja aikuiskoulutustuen lakkauttaminen yhdessä kohdistuvat merkittävästi samaan kohderyhmään eli kuntien ja hyvinvointialueiden naisvaltaisiin koulutus- ja sote-alan ammatteihin.

Tämä heikentää työurien jatkumisen edellytyksiä ja naisten urakehitysmahdollisuuksia, mikä osaltaan lisää työmarkkinoiden eriytymistä. Vaikutukset korostuvat aloilla, joilla osajapula on jo valmiiksi suurin. Lisäksi etenkin hyvinvointialueita koskevat lailla säännellyt velvoitteet jatkuvaan henkilöstönsä kouluttamiseen.

Veto- ja pitovoima sekä palvelujen turvaaminen

Kunta- ja hyvinvointialasektorin veto- ja pitovoimaan liittyy merkittäviä haasteita, jotka liittyvät väestön ikärakenteeseen, asiantuntijatyön vaativuuden kasvuun ja henkilöstön saatavuuteen. Mahdollisuudet ammatilliseen kehittymiseen ovat keskeinen vetovoimatekijä etenkin niillä aloilla, joilla kilpailu osaavista työntekijöistä kiristyy vuosi vuodelta.

Jos mahdollisuudet osaamisen kehittämiseen vähenevät, vaikeutuu osajien rekrytointi ja henkilöstön työssä pysyminen merkittävästi. Tällä on merkitystä myös palvelujen jatkuvuudelle ja laadulle sekä potilas- ja asiakasturvallisuudelle, joiden turvaaminen kuuluu hyvinvointialueiden ja kuntien lakisääteisiin velvoitteisiin.

Koulutuskorvauksen poistaminen luo tilanteet, jossa palvelureformien toimeenpano ja teknologisten, digitaalisten sekä turvallisuusvaatimusten edellyttämät osaamistarpeet kasautuvat samaan aikaan koulutuksen rahoitusmahdollisuuksien heikentymisen kanssa.

Lainsäädäntötekniset huomiot

KT toteaa, että mikäli lainsäädäntö kuitenkin kumotaan, tulee säilyttää nykyinen oikeusturvakeinoja koskeva sääntely, jotta oikaisuvaatimus- ja muutoksenhakumahdollisuudet säilyvät. Samoin valtion rahoitusvastuun tulee säilyä täysimääräisenä aiemmin myönnettyjen korvausten osalta.

Bergman

4.11.2025

328/04.01.01/2025

Johtopäätökset

Koulutuskorvausjärjestelmä toimii ja tukee julkisten palvelujen laadun, turvallisuuden ja saatavuuden edellyttämää osaamista. Se edistää työurien pidentymistä, työllisyyttä ja työn tuottavuutta, vahvistaa työmarkkinoiden tasa-arvoa sekä parantaa julkisen sektorin veto- ja pitovoimaa kriittisissä työtehtävissä. Esitys koulutuskorvauksen lakkauttamisesta on näiden tavoitteiden vastainen, ja sillä on pidemmällä aikavälillä negatiivisia vaikutuksia julkiseen talouteen ja palvelujärjestelmän toimivuuteen.

KT esittää, että koulutuskorvauksen lakkauttamisesta luovutaan ja järjestelmää kehitetään edelleen tukemaan entistä paremmin työuran aikaista osaamisen vahvistamista.

KUNTA- JA HYVINVOINTIALUEYÖNANTAJAT KT